

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Pakkausmerkinnät Elintarvikkeista annettavat tiedot

Luonnonyrteistä bisnestä -hanke

Outi Penttilä

Ruoka- ja yritysasiantuntija

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Etelä-Suomi ry

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Luonnonyrteistä bisnestä-hanke

- Hankkeessa luodaan **uusia yhteistyö- ja liiketoimintamahdollisuuksia** Kanta- ja Päijät-Hämeeseen ruoka-, elintarvike-, matkailu- ja hyvinvointitoimijoille.
- Luonnonyrttien nostamisella osaksi matkailutoimijoiden toimintaa voidaan **luoda uusia palveluja** ja samalla voidaan alueella työllistää muita yrittäjiä; poimijoita, luontoyrittäjiä, elintarvikeyrittäjiä.
- Hankkeessa **edistetään Kanta- ja Päijät-Hämettä luonnonyrteihin painottuvana alueena** ja edistetään eri toimijoiden **yhteistyötä** luoden uusia liiketoimintamahdollisuuksia.
- **Hankkeen hakija ja päätoteuttaja** ProAgria Etelä-Suomi ry/ Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset
- **Hankkeen toimialue** Hämeen toiminta-alueet
- **Hankeaika** 1.4.2018–30.8.2020
- **Rahoitus** Hämeen Ely 100 %

Elintarvikkeista annettava lainsäädännön edellyttämät tiedot

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (1169/2011)
= ”Elintarviketietoasetus”

Ohjeet:

- Eviran ohje 17068/2 Elintarviketieto-opas (päivitetty 2019)
elintarvikevalvojille ja elintarvikealan toimijoille
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille 834/2014

Toimijan vastuu

- Olet vastuussa tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä, kun elintarviketta myydään nimelläsi tai toiminimelläsi
- Pakkausmerkinnät eivät saa johtaa ostajaa harhaan elintarvikkeen ominaisuuksien, koostumuksen, luonteen, määrän, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän tai muun vastaavan seikan suhteen
- Pakkausmerkinnöissä ei saa ilmoittaa elintarvikkeella olevan sellaisia erityisiä vaikutuksia tai ominaisuuksia, joita sillä ei ole tai joiden suhteen se ei poikkea muista vastaavista elintarvikkeista

Yleisiä pakkausmerkintävaatimuksia

- Tiedot ovat totuudenmukaiset ja riittävät eivätkä johda harhaan
- Merkinnät ovat helposti havaittavat, luettavat ja selkeät
- Pääsääntöisesti merkinnät tehdään suomeksi ja ruotsiksi

Pakattu vai pakkaamaton elintarvike?

Pakkaamaton elintarvike

- joka tarjoillaan kuluttajille heti nautittavaksi tai
- joka on myynnin nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi pakattu valmiiksi elintarvikkeen välitöntä myyntiä varten, esimerkiksi leivät, piirakat ja take-awaysalaatit
- jotka kuluttaja itse pakkaa tai jotka pakataan kuluttajan pyynnöstä

- Pakattu elintarvike
- jotka on ennen myyntiä valmiiksi suljettu pakkaukseen kokonaan tai osittain siten, että pakkauksen sisältöä ei voida muuttaa avaamatta tai rikkomatta pakkausta

Pakattujen elintarvikkeiden pakkauksissa tulee olla (Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011)

- Elintarvikkeen nimi
- Ainesosaluettelo
- Ainesosaluettelossa allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet korostettuna
- Tiettyjen ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät tarvittaessa
- Sisällön määrä (= paino tai tilavuus)
- Vähimmäissäilyvyysaika ("parasta ennen" -päivämäärä) tai viimeinen käyttöajankohta
- Vastuussa olevan elintarvikealan toimijan nimi, toiminimi tai aputoiminimi ja osoite
- Alkuperämaa eli maa, jossa elintarvike on valmistettu tai tuotettu, tai tuotteen lähtöpaikka tarvittaessa
- Säilytysohje tarvittaessa
- Käyttöohje tarvittaessa (sisältäen tarvittaessa varoitusmerkinnän)
- Juomien todellinen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina, jos alkoholipitoisuus on suurempi kuin 1,2 tilavuusprosenttia (Ruokaviraston suositus: kiinteässä elintarvikkeessa, jos alkoholipitoisuus enemmän kuin 1,8 painoprosenttia)
- Elintarvike-erän tunnus (MMMn 834/2014)
- Ravintoarvoilmoitus
- Merkintä pakkauskaasun käytöstä tarvittaessa
- Merkintä makeutusaineen käytöstä tarvittaessa

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Elintarvikkeen nimi
  - Kuvaa tuotetta; esim. kuivattu mansikka
- Ainesosaluettelo tarvittaessa
  - Kertoo, mitä ainesosia elintarvikkeen valmistuksessa on käytetty
  - Elintarvikkeen ainesosat (raaka-aineet) ilmoitetaan painon mukaan alenevassa paljousjärjestyksessä, joka määräytyy valmistusajankohdan mukaan (poikkeuksena vesi ja haihtuvat aineet)
  - Lisäaineet ilmoitetaan käyttötarkoitusta osoittavalla ryhmänimellä, jota täydennetään lisäaineen omalla nimellä tai numerotunnuksella (E-koodi) (allergiaa aiheuttavat nimellä)
- Ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät tarvittaessa
  - Esim. silloin, kun ainesosaa korostetaan pakkausmerkinnöissä
  - Ilmoitetaan painoprosentteina koko tuotteen painosta
- Ainesosaluettelossa allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet
  - Korostettuna

Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet tulee korostaa

- gluteenia sisältävät viljat, eli vehnä, ohra, ruis, kaura, ja niistä valmistetut tuotteet
- äyriäiset ja äyriäistuotteet
- kananmuna ja munatuotteet
- kala ja kalatuotteet
- maapähkinä ja maapähkinätuotteet
- soijapapu ja soijapaputuotteet
- maito ja maitotuotteet
- pähkinät ja pähkinätuotteet
- selleri ja sellerituotteet
- sinappi ja sinappituotteet
- seesaminsiemenet ja seesaminsientuotteet
- rikkidioksidi ja sulfiitti, jos pitoisuus on yli 10 mg/kg tai 10 mg/l
- lupiinit ja lupiinituotteet
- nilviäiset ja nilviäistuotteet

• **MUISTA VÄLTTÄÄ
KONTAMINAATIO !**

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Elintarvikkeen sisällön määrä (= paino tai tilavuus)
- Päiväysmerkintä
  - Vähimmäissäilyvyysaika ("parasta ennen")
    - Ajankohta, johon asti elintarvike oikein säilytettynä säilyttää sille tyypilliset ominaisuudet, kuten maun ja rakenteen.
    - Voidaan ilmaista eri tavoin riippuen säilyvyysajasta, mutta aina oikein on ilmoittaa päivä, kuukausi ja vuosi nimenomaan tässä järjestyksessä esim. "parasta ennen 31.12.2018"
    - Merkintävaatimus ei koske tuoreita marjoja, hedelmiä, kasviksia ja sieniä, joita ei ole kuorittu, pilkottu tai muulla vastaavalla tavalla käsitelty
  - Viimeinen käyttöajankohta / käyttöpäivä
    - Ajankohta, johon asti elintarviketta saa käyttää
    - Merkitään mikrobiologisesti herkästi pilaantuviin elintarvikkeisiin
  - Tarvittaessa lisäksi pakastuspäivämäärä

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Säilytysohje tarvittaessa
  - kun tuotteen säilyminen ilmoitettuun ajankohtaan saakka edellyttää huoneenlämpötilasta poikkeavaa lämpötilaa tai muutoin erityisiä säilytysolosuhteita.
  - jos erityislainsäädäntö sitä edellyttää, esimerkiksi pakasteet ja ruokaperuna
- Käyttöohje tarvittaessa
  - kun käyttöohjeen puuttuminen saattaa aiheuttaa terveydellistä tai taloudellista vaaraa tai jos on olemassa mahdollisuus, että tuotetta käytetään muuten virheellisesti.
  - Erityislainsäädäntö edellyttää varoitusmerkinnän tekemistä tiettyihin tuotteisiin, kuten esimerkiksi korvasieneen
  - Käyttöohjeet on annettava sanoin ja numeroin

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Toimijan nimi tai toiminimi ja osoite
  - osoite sillä tarkkuudella, että yritykselle tuleva posti löytää perille
  - Tuoreilla kokonaisilla kasviksilla pakkaajan nimi ja osoite
- Elintarvikkeen alkuperämaa tai lähtöpaikka tarvittaessa
  - Jos sen ilmoittaminen on lainsäädännöllä säädetty pakolliseksi (esimerkiksi tuoreet, kokonaiset kasvikset)
  - TAI sen ilmoittamatta jättäminen voi johtaa kuluttajaa harhaan.
- Erätunnus
  - Yksilöi samaan erään kuuluvat elintarvikkeet
  - Voidaan korvata päiväysmerkinnöillä, jos ilmoitettu päivän tarkkuudella

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Ravintoarvoilmoitus tarvittaessa
  - Vaatimus koskee pääsääntöisesti kaikkia pakattuja elintarvikkeita
  - Merkintää ei kuitenkaan vaadita esimerkiksi seuraavista tuotteista:
    - Jalostamattomat tuotteet, jotka koostuvat yhdestä ainesosasta tai ainesosien ryhmästä
    - Jalostetut tuotteet, jotka on jalostettu ainoastaan kypsyttämällä ja jotka koostuvat yhdestä ainesosasta tai ainesosien ryhmästä (esimerkiksi hapankaali)
    - Juomavedet, myös sellaiset, joihin ei ole lisätty muita aineosia kuin hiilidioksidi ja/tai aromeja
    - Yrtti, mauste tai niiden sekoitukset
    - Suola ja ruokasuolavalmisteet
    - Pöytämakeuttajat
    - Elintarvikkeet, joita pieniä tuotemääriä tuottava valmistaja toimittaa suoraan loppukuluttajalle tai paikalliselle vähittäisliikkeelle, joka toimittaa tuotteet suoraan loppukuluttajalle. Poikkeus koskee myös käsityönä valmistettuja elintarvikkeita.
    - Ym. Sivu 167 Elintarviketieto-opas

Ravintoarvot

Tiedot voivat perustua analyysiin tai laskelmiin tai koostumistietopankkiin Fineli

Tiedot ilmoitetaan 100 g tai 100 ml kohden

Pakolliset

- Energia kJ ja kcal
- Rasva, g
- josta tyydyttyynyttä g
- Hiilihydraatit, g
- josta sokereita g
- Proteiini g
- Suola g

Vapaaehtoiset

- kertatyydyttymättömät rasvat
- monityydyttymättömät rasvat
- polyolit
- tärkkelys
- ravintokuitu
- vitamiinit ja kivennäisaineet, jos niitä on merkitsevä määrä

Ravintosisältöjen lasketaan apuna

- Suomi, Ravintosisältöjen koostumistietopankki Fineli www.fineli.fi
- Ruotsi www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/naringsamne/livsmedelsdatabasen/
- Norja www.matvaretabellen.no/?language=no
- USA USDA <https://fdc.nal.usda.gov>
- Tanska <https://frida.fooddata.dk/>

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Voimakassuolaisuusmerkintä tarvittaessa
  - Suolapitoisuuteen lasketaan kuuluvaksi sekä elintarvikkeeseen lisätty suola että ainesosien luontaisesti sisältämä natrium (suola = Na x 2,5)–merkintä "voimakassuolainen" tai "sisältää paljon suolaa", jos suolapitoisuus ylittää lainsäädännössä (MMMä 1010/2014) annetut rajat

Elintarvike	Suolapitoisuus (paino-%) yli
Juustot	1,4
Makkarat	2,0
Muut leikkeleenä käytettävät lihavalmisteet	2,2
Kalavalmisteet	2,0
Ruokaleivät	1,1
Näkkileivät ja hapankorput	1,4
Aamiaisviljavalmisteet	1,4
Valmisruoat ja nautintavalmiin aterian komponentit	1,2
Napostelutuotteet (joihin lisätty suolaa)	1,4

Pakolliset pakkausmerkinnät

- Mahdolliset muut erityislainsäädännön vaatimat merkinnät kuten
  - Pakastettujen ja jäädytettyjen elintarvikkeiden erityismerkinnät
  - Ionisoivalla säteilyllä käsittelystä ilmoittaminen
    - Suomessa saa myydä säteilytettynä ainoastaan kuivattuja mausteyrtejä, mausteita ja maustekasveja. –
  - Tuotekohtainen lainsäädäntö tuoreille kokonaisille kasviksille (kasvisten kaupanpitämisen vaatimukset)

Kasvisten kaupanpitämisen vaatimukset

- Koskevat tuoreita kasviksia (vihanneksia, hedelmiä ja marjoja)
- Yleisvaatimukset
  - Alkuperämaa
  - Pakkaajan nimi ja osoite
- Erityisvaatimukset (omenat, sitrushedelmät, kiivit, salaattit (ei koske ruukkusalaatteja), persikat ja nektariinit, päärynät, mansikat, paprikat, viinirypäleet, tomaatit)
  - Alkuperämaa
  - Pakkaajan nimi ja osoite
  - Laatuluokka
  - Lajike tai tyyppi tuotteesta riippuen
  - Kokoluokka tuotteesta riippuen, jos tuotteet on lajiteltu koon mukaan

Mansikat suljetussa rasiassa

- Pakolliset merkinnät tulee olla pakkauksessa myös ruotsiksi.
- Elintarvikkeen nimi, jos sisältö ei ole näkyvässä.
- Tuottajan osoite
- Säilytysohje- ja käyttöohjeet tarvittaessa.
- Alkuperämaa on pakollinen tuoreilla kokonaisilla kasviksilla
- Päiväysmerkintää ei vaadita tuoreilta kokonaisilta kasviksilta.

Pakkaamattomista elintarvikkeista tulee ilmoittaa

- Myynnin yhteydessä
  - Elintarvikkeen nimi
  - Alkuperämaa tarvittaessa
  - Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet
  - Ainesosat (ei erityisiä muotovaatimuksia kuten pakatuilla)
  - Säilytys- ja käyttöohjeet tarvittaessa
  - Rasvan ja suolan määrä tietyissä tapauksissa
  - Erityislainsäädännön edellyttämät asiat
- Tarjoilun yhteydessä
  - Elintarvikkeen nimi
  - Alkuperämaa tarvittaessa
  - Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet

Molemmissa tapauksissa

- Tiedot on ilmoitettava kirjallisesti helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla selkeällä tavalla.
- Tiedot voidaan antaa myös suullisesti kun selkeällä tavalla ilmoitetaan, että tiedot saa pyydettäessä.
- Toimijana vastaat tiedoista ja siitä, että ne ovat oikein

Marjat irtomyynnissä

- Mansikka
- Alkuperämaa: Suomi
- Alkuperämaa maan nimellä, pelkkä lyhenne, kuva lipusta tai sana ”kotimainen” ei riitä
- Elintarvike-erän tunnus

Elintarviketiedot etämyynnissä

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/myynti/elintarvikkeiden-myynti-internetissa/elintarvikkeesta-annettavat-tiedot-etamyynnissa/>

- Pakkaamattomat elintarvikkeet
  - Ennen kaupantekoa tulee antaa kaikki samat tiedot kuin tavanomaisessa kaupassa
- Pakatut elintarvikkeet
  - Ennen kaupantekoa tulee antaa kaikki samat tiedot kuin tavanomaisessa kaupassa lukuun ottamatta vähimmäissäilyvyysaika tai viimeistä käyttöajankohtaa, pakastuspäivämäärää ja eränumeroa (nämäkin tiedot annettava tuotteiden toimitushetkellä)
- Vastuut annettavista tiedoista
  - Etämyynnissä annettavien pakollisten elintarviketietojen antamisesta on vastuussa etämyyntiä harjoittava elintarvikealan toimija.
    - Tämän toimijan on varmistettava, että pakolliset elintarviketiedot ovat kuluttajan saatavilla
  - Elintarviketietojen oikeellisuudesta ja kaikista pakkauksessa olevista muista tiedoista sekä markkinointiaineistosta vastaa se toimija, jonka nimellä elintarviketta pidetään kaupan.
  - Kuluttajalle ei saa koitua lisäkustannuksia pakollisten elintarviketietojen saannista

Ravitsemus- ja terveysväitteet

- Väiteasetus (EU) N:o 1924/2006
- Kuluttajaa ei saa johtaa harhaan katteettomilla lupauksilla eikä pelotella.
- Vain hyväksytyjä väitteitä saa käyttää ja vaatimus koskee pakkausmerkintöjen lisäksi kaikkea elintarvikkeiden esillepanoa
- Väite
  - on vapaaehtoinen esitys tai kuvaus, ei lainsäädännön mukaan pakollinen.
  - toteaa, esittää tai antaa ymmärtää, että elintarvikkeella on erityisominaisuuksia.
  - voi tekstin lisäksi olla myös kuva, symboli tai graafinen esitys.
  - voi olla myös tavaramerkki, tuotenimi tai kuvitteellinen nimi

Luonnonmukainen tuotantotapa

- Tuotteet kerättävä luomusertifioidusta paikasta ja asiasta on oltava luomutodistus
- Luomuvalvontaan kuuluminen
- Luomutuotteiden pakolliset lisämerkinnät
  - Valvontaviranomaisen tunnusnumero
  - Valmiiksi pakatuille elintarvikkeille EU:n luomutunnus, Eurolehti, jonka yhteydessä on ilmoitettu valvontaviranomaisen tunnusnumero ja tieto, missä tuotteen maatalousperäiset ainesosat on tuotettu

Lisätietoja

- Elintarviketieto asetus 1169/2011 <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:304:0018:0063:FI:PDF>
- Elintarvikealan oppaat <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/oppaat/>
- Elintarviketieto-opas https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/elintarvikealan-oppaat/elintarviketieto_opas_fi.pdf
- Ravitseminen- ja terveysväiteopas https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/elintarvikealan-oppaat/eviran_ohje_17052_4_fi_ravitsemusjaterveysvaiteopas.pdf
- Hedelmähillojen, hyytelöiden ja marmeladien koostumus ja pakkausmerkinnät https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/pakkausmerkinnat/hillo-ohje_17021_3_valmis.pdf
- Hedelmä- ja kasvistäysmehujen sekä tiettyjen vastaavien valmisteiden koostumus ja pakkausmerkinnät https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/pakkausmerkinnat/tuotekohtaisia_vaatimuksia_mehuohje-17072_2.pdf

Kiitos

Outi Penttilä

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset

Outi.penttila@maajakotitalousnaiset.fi

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kiitos!

